

EARTH HOUR FEESTPAKKET

Tips om een feest te organiseren met een kleine milieu-impact en een spel over de uitdagingen op het vlak van klimaat en energie.

EARTH HOUR IN EEN NOTENDOP

Earth Hour – letterlijk ‘het uur van de aarde’ – is de grootste symbolische actie voor het klimaat ter wereld. Elk jaar vragen wij aan honderdduizenden Belgen om eraan deel te nemen en gedurende een uur het licht te doven.

GESCHIEDENIS

Alles begon in 2006 in Sydney. WWF-Australië had het lumineuze idee om de mensen te vragen om gedurende een uur het licht uit te doen, een symbolische actie om te tonen dat iedereen een bijdrage kan leveren in de strijd tegen de klimaatverandering.

Een jaar later namen 2,2 miljoen mensen en meer dan 2000 bedrijven deel aan de actie in Sydney. In 2008 waren dat er al 500 miljoen in 400 steden en 35 landen. In 2013 doofden honderden miljoenen mensen, in 135 landen, gedurende een uur het licht voor de actie van WWF. Bovendien aanvaardden duizenden Belgen ook om één of meer acties te ondernemen om hun impact op het klimaat te beperken.

MEER INFORMATIE OVER DE CAMPAGNE: WWW.WWF.BE/EARTH HOUR.

EARTH HOUR IN EEN NOTENDOP

EEN LEVENDE PLANEET VOOR ONZE KINDEREN

Earth Hour wordt georganiseerd door WWF, één van de belangrijkste onafhankelijke natuurbehoudorganisaties ter wereld met vijf miljoen leden en kantoren in meer dan 100 landen.

De missie van WWF is om de volgende generaties een levende planeet na te laten, waar mens en natuur in harmonie kunnen samenleven.

Iedereen kan helpen om dit doel te bereiken. Earth Hour is één van de weinige momenten in het jaar waar de hele wereld samenwerkt met hetzelfde doel.

Mis Earth Hour niet dit jaar!

© Earth Hour Global

MEER INFORMATIE OVER DE CAMPAGNE: WWW.WWF.BE/EARTHHOUR.

60+
EARTH HOUR

WAT ZIT ER IN DIT PAKKET?

- **Klimaat en energie: een uitdaging van wereldformaat**
- **Hoe organiseer je een 'low-impactfeest'?**
- **Het Earth-Hourspel**

WAT ZIT ER IN DIT PAKKET?

KLIMAAT EN ENERGIE: EEN UITDAGING VAN WERELDFORMAAT

- De oplossing: 100% hernieuwbare energie
- Uitdagingen!

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

- Een mobiliteitsplan voor je feest
- Een uur in het donker...
- Warm, ja... maar niet te!
- Vuilbakken op dieet
- Eet lokaal en volgens seizoen! En vergeet je vleesetersinstinct
- Recepten voor een feest dat arm is... aan CO₂

HET EARTH-HOURSPEL

Een spel met 60 kaarten, om je Earth-Houravond 60 minuten lang op te vrolijken, of elke andere avond van het jaar.

- Reglement
- Spelkaarten

MEER INFORMATIE OVER DE CAMPAGNE: WWW.WWF.BE/EARTHHOUR.

KLIMAAT EN ENERGIE: EEN UITDAGING VAN WERELDFORMAAT

De klimaatopwarming is een wereldwijd en dringend probleem: als we deze onder controle willen houden, moeten we twee derde van de gekende voorraden aan fossiele brandstoffen onder de grond houden.

Jammer genoeg zijn de genomen acties vandaag nog niet in lijn met de urgentie van de klimaatopwarming. De uitstoot van CO₂ blijft jaar na jaar stijgen. Ons klimaat stevent af op een opwarming van 4 graden Celsius in vergelijking met het begin van de industriële revolutie: dat is ver boven de algemeen aanvaarde grens van 2 graden.

Ook in België gaapt er een ambitiekloof. De helft van onze ecologische voetafdruk is afkomstig uit de verbranding van fossiele brandstoffen, maar de doelstellingen van Europa en België voor de reductie van CO₂ zijn niet in lijn met de reducties die de wetenschap voorschrijft. Namelijk reducties van 25 à 40% tegen 2020 en van 80 à 95% tegen 2050 zijn nodig.

Bij gebrek aan directe actie **zullen de gevolgen van klimaatopwarming voor de samenleving en de biodiversiteit enorm zijn**. De Belgische kust is één van de gevoeligste van Europa. Maar ook bijvoorbeeld het Zoniënwoud, met alle daarin levende dieren en planten, zou in gevaar kunnen komen.

DE OPLOSSING:

100% HERNIEUWBARE ENERGIE

Duurzaam energiegebruik in gebouwen, transport en industrie is een belangrijke sleutel voor het aanpakken van de klimaatopwarming. WWF heeft aangetoond dat we tegen 2050 wereldwijd 100% van onze energie uit hernieuwbare bronnen kunnen halen (The Energy Report). Meer zelfs, als we nu actie ondernemen zullen we heel wat beter af zijn dan als we niets doen. Niet enkel het klimaat zal gered worden, maar ook financieel zal de wereld er een aardige duit aan overhouden.

KLIMAAT EN ENERGIE: EEN UITDAGING VAN WERELDFORMAAT

Om tot 100 procent hernieuwbare energie te komen moeten we op twee terreinen werken.

1. We moeten in de eerste plaats **zuiniger met onze energie omgaan**. Iedereen kan dit doen door huizen beter te isoleren, energie-efficiënte huishoudtoestellen te kopen, of vaker het openbaar vervoer te nemen. Maar ook bedrijven en de overheid moeten hun handen uit de mouwen steken.
2. De tweede stap is het **ontwikkelen van hernieuwbare energie**. Het potentieel van bijvoorbeeld zonne-, wind- en geothermische energie is gigantisch. Het komt er op aan om dit potentieel op een intelligente manier in echte energie om te zetten.

UITDAGINGEN!

Het realiseren van een volledig op hernieuwbare energie gebaseerde samenleving komt uiteraard ook met een aantal uitdagingen. Enkele voorbeelden:

- Vandaag hebben bijna anderhalf miljard mensen geen toegang tot betrouwbare energie. Dit is een belangrijke barrière in hun ontwikkeling, en het is cruciaal om een antwoord te vinden op dit probleem.
- Hoewel onze levensstandaard zal worden gevrijwaard, verwacht het energierapport van WWF toch de nodige aanpassingen in onze levensstijl: vaker het openbaar vervoeren nemen, minder dierlijke producten consumeren, enz... Kortom, onze ecologische voetafdruk verkleinen.
- De realisatie van onze visie vraagt grote investeringen in infrastructuur en technologie: overheden, bedrijven en consumenten zullen aan één zeel moeten trekken. Als ze dit doen echter, zullen ze op lange termijn de voordelen voelen.

**MEER INFO OVER DIT THEMA EN HET VOLLEDIGE ENERGIERAPPORT KAN JE LEZEN OP
WWW.WWF.BE > WAT DOET WWF? > ONZE IMPACT VERMINDEREN > 100% HERNIEUWBARE ENERGIE.**

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

EEN MOBILITEITSPLAN VOOR JE FEEST

Er rijden ongeveer 4,9 miljoen personenwagens op de Belgische wegen: samen vertegenwoordigen die 89% van het wegverkeer en zijn ze verantwoordelijk voor 17% van de uitstoot van broeikasgassen in ons land. Nog een opvallend feit: bij de helft van onze verplaatsingen met de auto gaat het om een afstand van... minder dan vijf kilometer! Elke verplaatsing te voet, met de fiets of het openbaar vervoer is een «plus» voor de planeet.

Voorzie een mobiliteitsplan voor je gasten

- Bezorg je gasten een overzicht van de verschillende lijnen van het openbaar vervoer bij jou in de buurt. Op de website van de NMBS, de MIVB en De Lijn kan je de route plannen en de dienstregeling raadplegen.
- Voorzie een plek om veilig fietsen te stallen voor de moedige fietsers.
- Organiseer autodelen voor de gasten die van ver komen.
- Als het openbaar vervoer te vroeg stopt om terug thuis te raken, voorzie dan eventueel een plek bij jou thuis waar de mensen die met het openbaar vervoer zijn gekomen (of die teveel hebben gedronken...) kunnen blijven slapen.

© Global Warming Images/WWF-Canon

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

LEKKER WARM, JA... MAAR NIET TE!

In maart is de lente nog maar net begonnen en verwachten we nog geen zomerse temperaturen.

De verwarming instellen op 19 à 20°C voor de leefruimte is meestal voldoende en aangenaam.

Bovendien maakt elke graad minder op de thermostaat een besparing van 7% op de energiefactuur mogelijk!

Je kunt je gasten vragen om een **warme trui** mee te brengen of zelf dekenjtes voorzien voor mogelijke koukleumen.

Als je ervoor zorgt dat je woonkamer of de zaal waar je de mensen bijeenbrengt voor je feest goed vol zit, zal de menselijke warmte bovendien haar werk doen!

© Peter Ewins/WWF-Canada

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

VUILBAKKEN OP DIEET

Het beste afval... is zorgen voor geen afval; want zelfs als het afval kan worden gerecycleerd, is daar veel energie voor nodig.

Je wint misschien wat tijd met plastic bekertjes en kartonnen borden, maar denk aan de lange weg die dat materiaal nog gaat afleggen nadat het is weggegooid! De meeste

feestvierders helpen graag even met de afwas zodat je de volgende ochtend die berg afwas niet alleen moet aanpakken.

Als je zelf niet voldoende glazen en borden hebt, kan je aan je gasten vragen om wat extra servies mee te brengen.

Via heel wat steden, gemeenten en provincies kan je herbruikbare bekertjes lenen (meer info op www.ovam.be/afvalpreventie). Als je regelmatig evenementen organiseert, kan het interessant zijn om te investeren in een voorraad van die herbruikbare bekertjes.

© Herbruikbare bekertjes

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

EEN UUR IN HET DONKER...

Zoals elk jaar vragen wij om naar aanleiding van Earth Hour tussen 20.30u en 21.30u de lichten te doven. Met deze symbolische actie willen we aandacht vragen voor hoe we in de wereld met energie omgaan en de impact daarvan op het klimaat. Een ideaal moment om het gezellig te maken met kaarslicht.

Wat kun je doen in het donker?

- Waarom zou je de avond niet opvrolijken met een beetje muziek?
Denk aan je musicerende vrienden, aan de dorpsfanfare, aan de leerlingen van de muziekacademie, enz. en nodig hen uit om enkele nummers te brengen op... akoestische wijze!

- Misschien zitten er tussen je gasten wel enkele humoristen die bereid zijn om een uur lang moppen te tappen of wil één van hen wel debutteren als komiek!

© Jeremiah Armstrong/WWF-Canada

- Verhalen zijn altijd leuk. Bereid een verhaal voor of vraag iedereen om een kort verhaal mee te brengen.
- En er is natuurlijk ook het Earth-Hourspel in dit pakket!

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

EET LOKAAL EN VOLGENS SEIZOEN! EN VERGEET JE VLEESETERSINSTINCT.

Wat we eten heeft een impact op onze gezondheid, maar ook op de toestand van onze planeet! Voeding vertegenwoordigt meer dan een derde van onze ecologische voetafdruk.

Minder vlees

Voor de productie van vlees zijn enorme oppervlakten grond nodig, maar ook veel water en energie voor de teelt van voeder voor het vee, de verwerking van het vlees, het transport, de verwerking van het afval, enz. Op wereldniveau is de vleesindustrie verantwoordelijk voor 18% van de uitstoot van broeikasgassen!

Een dag in de week geen vlees eten is niet zo moeilijk en zal je voetafdruk verkleinen. Je vindt heel wat lekkere recepten op www.donderdagveggiedag.be van de vzw EVA.

Lokaal en van het seizoen

Dat maakt het enerzijds mogelijk om de energie voor het vervoer van de voedingsmiddelen te beperken, maar anderzijds ook de energie om serres te verwarmen in de winter en de voeding buiten het seizoen op te slaan.

Om je te helpen bestaan er heel wat kalenders met fruit en groenten van het seizoen (een goed voorbeeld is die van de organisatie Velt; zoek in je internetbrowser op 'seizoenskalender van Velt').

© Global Warming Images/WWF-Canon

Lekkere hapjes voor je gasten

Om wat inspiratie op te doen stellen we enkele recepten voor die geen vlees bevatten en die zijn afgestemd op het seizoen (eind maart).

RECEPTEN VOOR EEN FEEST DAT ARM IS... AAN CO₂

Alle lof voor groenten en fruit bij het begin van het voorjaar:

aardappel (b); aardpeer; boerenkool; champignon; groene kool; knolselder (b); koolraap (b); oesterzwam; pastinaak; prei; raap (b); rammenas (b); rode biet (b); rode kool (b); schorseneren; spruitjes; tuinkers; ui (b); veldsla; witlof; witte kool (b); wortel (b)

Appel (b); hazelnoot (b); okkernoot (b); peer (b)

(b) = bewaren

Geef de voorkeur aan verse producten in plaats van diepgevroren (dat vraagt meer energie om te bewaren). Door te kiezen voor producten zonder of met weinig verpakking heb je minder afval.

Carrot cake met witlof en okkernoten

Ingrediënten

- 100 g wortelen
- 1 stronkje witlof
- 50 g gehakte okkernoten
- 3 eieren
- 10 cl melk
- 180 g bloem
- 30 g suiker
- 10 cl olijfolie
- 1 zakje gist
- peper en zout

«Vie pratique Gourmand n°206»

Bereiding

- Klop de eieren los en voeg de melk, de olie en de suiker toe. Breng op smaak met peper en zout.
- Roer daarna de bloem en de gist door het eimengsel.
- Snijd de wortelen en het witlof fijn en voeg ze samen met de noten toe.
- Giet het beslag in een cakevorm.
- Laat 50 minuten bakken in een voorverwarmde oven op 200-220°.

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

Spruitjestaart

Ingrediënten

Voor het deeg

- 120 g witte bloem
- 60 g roggemeel
- 4 eetlepels olijfolie
- 4 eetlepels water

Voor het beleg

- 400 g spruitjes
- 50 cl sojaroom
- hazelnootpasta
- 2 grote handenvol hazelnoten
- hazelnootolie
- peper en zout

Bereiding

- Maak eerst het deeg.
- Meng de twee soorten bloem met een snuifje zout en de olie in een grote kom. Voeg geleidelijk aan het water toe tot het deeg een bol vormt.

Bron: www.muchmorethansuchi.com

- Gebruik een taartvorm met antiaanbaklaag of een vorm die je met olie hebt ingestreekt en bekleed hem met het deeg.
- Spoel de spruitjes en maak ze schoon. Snijd ze in dunne plakjes. Hak de hazelnoten in grove stukken.
- Bestrijk de deegbodem met de hazelnootpasta. Beleg met de spruitjes en de hazelnoten.
- Giet daarna de sojaroom erover en eindig met een scheutje hazelnootolie.
- Laat 35 minuten bakken in de voorverwarmde oven op 180°.

HOE ORGANISEER JE EEN 'LOW-IMPACTFEEST'?

Champignonpaté

Ingrediënten

- 450 g champignons
- 50 g boter
- 1/4 koffielepel gedroogde tijm
- 1 klein laurierblaadje
- 3 eetlepels bloem
- peper en zout
- 3 eetlepels verse kaas
- 3 eetlepels gehakte peterselie
- 3 eetlepels gehakte bieslook
- 1 eetlepel citroensap

veganwiz.fr

Bereiding

- Maak de champignons schoon en hak ze in grove stukken.
- Laat de boter smelten in een grote kookpot. Voeg de champignons, tijm en laurier toe. Laat bakken en roer regelmatig, tot de champignons zacht zijn.
- Verwijder het laurierblad.
- Voeg de bloem toe en laat even bakken tot het sap indikt en begint te koken.
- Blijf roeren en laat de saus een minuutje zachtjes koken. Breng op smaak met peper en zout.
- Mix de champignons en laat afkoelen.
- Meng de champignons in een schaal met de kaas, de kruiden en het citroensap. Voeg eventueel nog wat peper en/of zout toe.
- Bedek de schaal en plaats ze minstens een uur in de koelkast voor je de paté opdient.
- Je kunt de paté opdienen met toast of dipchips.

Energie besparen tijdens het koken kan door een deksel op de kookpot te zetten.

Gevulde portobello's met prei en gerookte tofu

Ingrediënten

- 4 grote portobellochampignons
- 200 g gerookte tofu
- 200 g preiwit
- 2 teentjes knoflook
- olijfolie
- peper en zout

Bron: www.evavzw.be

Bereiding

- Verhit de olie in een pan en bak de portobello's aan beide kanten op een zacht vuurtje. Snijd de tofu en de prei in kleine stukjes.
- Pel de knoflook en snijd hem fijn. Verhit een beetje olie in een andere pan en stoof daarin de knoflook en de prei. Voeg de tofu toe en breng op smaak met peper en zout. Vul de portobello's met het tofumengsel.

Appelcrumble met kaneel

Ingrediënten

- 6 appelen
- 250 g rietsuiker
- 150 g bloem
- 125 g (soja)boter
- 1 koffielepel citroensap
- 1 koffielepel kaneel
- 1 zakje vanillesuiker

© aux-fourneaux.fr

Bereiding

- Verwarm de oven voor op 210°C.
- Schil de appelen, verwijder het klokhuis en snijd ze in grove stukken. Verdeel de appel over een ovenschaal, overgiet ze met het citroensap en bestrooi met kaneel en vanillesuiker. Meng in een kom de bloem en de rietsuiker. Voeg dan kleine stukjes zachte boter toe en meng met de hand tot een korrelige massa. Verkruimel dit mengsel over de appelen tot ze bedekt zijn. Plaats een goed half uur in de oven.
- Dien lauw op met slagroom of vanille-ijs.

HET EARTH-HOURSPEL

HET EARTH-HOURSPEL

HET EARTH-HOURSPEL: REGLEMENT

Duur

60 kaarten, voor de 60 minuten van Earth Hour natuurlijk!
Maar je kunt ook van bij het begin kiezen om met minder kaarten te spelen als je wilt dat het spel minder lang duurt.

Materiaal

- De 'spelkaarten' van dit pakket
- Enkele bladen papier of een bord
- Iets om te schrijven per ploeg
- Een dobbelsteen
- Een zandloper met een looptijd van 1 minuut of een kookwekker of een chronometer
- 200 theelichtjes om de punten te tellen (kan ook iets anders zijn waar je 200 stuks van hebt zoals snoepjes, koekjes ...)

Aantal spelers

Je moet met minstens vier personen zijn om het spel te spelen, en dan vorm je twee groepen van twee. Ben je met meer kan je verschillende groepen vormen, twee personen per groep is het minimum.

Soorten kaarten

Er zijn 60 spelkaarten, één voor elke minuut van Earth Hour. Er zijn verschillende soorten kaarten:

HET EARTH-HOURSPEL: REGLEMENT

Aan de slag

Meng de kaarten en leg ze op een stapel. De kaarten zijn recto verso bedrukt om papier te sparen. Je speelt best eerst alle kaarten langs één kant, en draait dan, als alle kaarten gespeeld zijn, de stapel om.

Bepaal welke groep mag beginnen spelen. Dat kan de groep met de jongste of oudste deelnemers zijn. Maar je kan dat ook op een originelere manier bepalen. Bijvoorbeeld: Elke ploeg plaatst een schoen in het midden van de kamer. Een speler neemt zonder te kijken een schoen. De ploeg van wie de schoen is, mag beginnen.

De ploeg rechts daarvan neemt de eerste kaart en leest de opdracht voor de groep die aan de beurt is. Vervolgens wordt er verder gespeeld in wijzerzin.

Opmerking: sommige kaarten zijn bedoeld voor alle ploegen samen. Dit staat steeds op de kaart vermeld.

Alle
ploegen spelen

Elke beurt verloopt als volgt:

- De ploeg die net gespeeld heeft, neemt de bovenste kaart van de stapel en leest die voor aan de ploeg links van hen.
- De ploeg (of ploegen) die aan de beurt is/zijn, moet(en) de gegeven vraag beantwoorden of de opdracht uitvoeren. De tijd die daarvoor beschikbaar is, staat aangeduid op de kaart. Ook het aantal punten dat gewonnen kan worden staat vermeld op de kaart.
- Als de ploeg er niet in slaagt de opdracht uit te voeren of de vraag fout beantwoordt, krijgt de volgende ploeg de kans om te antwoorden of de opdracht af te maken. Dit staat ook steeds vermeld op de betreffende kaarten.
- Een gebruikte kaart wordt op een tweede stapel gelegd, met de gelezen kant naar boven.

Veel plezier!

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle
ploegen spelen

De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5 gegooit, moeten de ploegen allemaal met de linkerhand tekenen! (voor linkshandigen met de rechterhand)

Teken:

Geen reclame aub-sticker (nee/nee sticker of ja/nee sticker)

Wist je dat?

JAARLIJKS VALT ER HEEL WAT RECLAME IN ONZE BRIEVENBUS. EEN DEEL DAARVAN IS ONGEADRESSEERD DRUKWERK DAT VAAK ONGELEZEN IN DE PAPIERBAK TERECHT KOMT. **JE KUNT ERVOOR KIEZEN OM EEN STICKER OP JE BRIEVENBUS TE KLEVEN ZODAT JE DIE RECLAME NIET MEER ONTVANGT.** ZO VERMIJD JE DUS EEN HELE STAPEL PAPIERAFVAL. DE STICKER KAN JE GRATIS KRIJGEN BIJ JE GEMEENTE. ER IS ZELFS EEN KLACHTENPROCEDURE ALS DE DISTRIBUTIEDIENSTEN JE STICKER NIET RESPECTEREN.

HET EARTH-HOURSPEL

WELKE VAN DEZE VIER ZAKEN VORMT HET GROOTSTE DEEL VAN DE ENERGIEREKENING VAN EEN GEMIDDELD BELGISCH GEZIN?

- Verwarming
- Elektrische toestellen
- Verlichting
- Eten koken

Jullie krijgen een punt indien goed geantwoord. Zo niet, dan krijgt de volgende ploeg nog een kans om juist te antwoorden en het punt te winnen.

ANTWOORD:

Verwarming vormt het grootste deel van de energie-uitgaven van een Belgisch gezin:

- Verwarming: 54% van de energierekening
- Elektrische toestellen en verlichting: 24%
- Koken: 6%

Wist je dat?

1°C MINDER OP DE THERMOSTAAT
STAAT GELIJK AAN

7% MINDER OP DE REKENING!
19 À 20°C IS IDEAAAL VOOR EEN
WOONKAMER. JE KAN OOK BESPAREN DOOR
DE THERMOSTAAT OF DE VERWARMING BIJ
TE STELLEN ALS JE ER NIET BENT.

HET EARTH-HOURSPEL

IEMAND VAN JULLIE GROEP KRIJGT 30 SECONDEN OM HET OPGEGEVEN WOORD TE BESCHRIJVEN EN DAT **ZONDER DE VERBODEN WOORDEN TE GEBRUIKEN.**

Jullie krijgen een punt als je ploeg het woord kan raden. Als de tijd om is, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om het woord te laten raden.

(Geef de kaart aan de persoon van de groep die het woord gaat beschrijven voor zijn ploeg. Een kandidaat van een andere ploeg kijkt mee om na te gaan dat hij/zij de verboden woorden niet gebruikt).

Ontbossing

Verboden woorden:

Boom
Kappen
(Amazone)woud
Bos

Wist je dat?

ONTBOSSING HEEFT NIET ALLEEN NEGATIEVE GEVOLGEN VOOR DE BIODIVERSITEIT, MAAR OOK VOOR HET KLIMAAT. BOSSEN SLAAN ENORME HOEVEELHEDEN KOOLSTOF OP. MAAR WANNEER DIE BOSSEN WORDEN GEKAPT OF PLATGEBRAND, KOMT DIE KOOLSTOF VRIJ IN DE ATMOSFEER, WAARDOOR DE HOEVEELHEID CO₂ EN ANDERE BROEIKASGASSEN TOENEEMT EN HET KLIMAAT SNELLER OPWARMT.

DE HOEVEELHEID CO₂ DIE VRIJKOMT DOOR ONTBOSSING, IS GROTER DAN DE UITSTOOT VAN DE TRANSPORTSECTOR OVER DE HELE WERELD!

HET EARTH-HOURSPEL

HOEVEEL PROCENT VAN DE ELEKTRICITEIT DIE IN BELGIË GEBRUIKT WORDT, IS AFKOMSTIG VAN **HERNIEUWBARE BRONNEN?**

Alle ploegen spelen

Elke ploeg schrijft een cijfer op een blad.

De ploeg die het juiste antwoord het dichtst benadert, krijgt het punt.

ANTWOORD:

iets meer dan **9%**.

Volgens de laatst beschikbare gegevens voor België van EUROSTAT uit 2011 leverden hernieuwbare energiebronnen op één jaar ongeveer 22 TWh (terawattuur) bruikbare energie, of iets minder dan 5% van het totale energieverbruik. Voor elektriciteit lag de nettoproductie op 7,4 TWh en bedroeg het aandeel hernieuwbare energie iets meer dan **9% van het eindverbruik aan elektriciteit in België.**

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET IDEALE VERVOERMIDDEL (INDIVIDUEEL OF COLLECTIEF) VOOR HET MILIEU TE TEKENEN.

Alle ploegen spelen

Laat je fantasie de vrije loop! De mooiste uitvindingen komen soms voort uit de gekste dromen...

De ploegen stellen om beurten hun tekening voor.

De andere ploegen stemmen daarna of ze overtuigd zijn door de voorgestelde tekening en de bijhorende toelichting. De ploegen krijgen een punt voor elke stem van een andere ploeg die overtuigd is door het idee.

De 'Aéroflorale', een vliegende machine gebouwd door het collectief 'La Machine', verplaatst zich dankzij de energie van planten.

HET EARTH-HOURSPEL

MIME EN IMPRO

JULLIE PLOEG MOET GEDURENDE 1 À 3 MINUTEN EEN VERHAAL IMPROVISEREN.

Het verhaal moet beginnen met de zin:

“Alles begon op de dag dat de panda het heft in eigen handen nam.”

En het verhaal moet eindigen met de zin:

“En sindsdien leven mensen en dieren in harmonie met elkaar.”

Jullie krijgen vooraf 30 seconden bedenktijd.

De ploeg krijgt een punt als de begin- en de eindzin juist worden gebruikt en een punt extra als de andere ploegen het verhaal leuk vonden.

© Susan A.Mainka/WWF-Canon

HET EARTH-HOURSPEL

HET BROEIKASEFFECT IS...

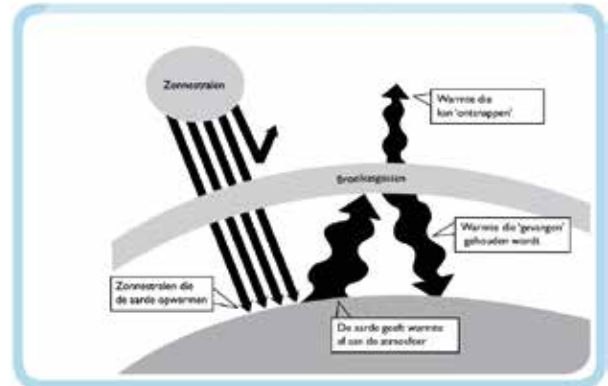
- normaal, er valt niets te vrezen
- een ramp!
- normaal, maar we moeten het wel in de gaten houden

ANTWOORD:

Normaal, maar we moeten het wel in de gaten houden.

WAT IS HET BROEIKASEFFECT?

Het broeikaseffect is een natuurlijk verschijnsel. De **broeikasgassen** die aanwezig zijn in de atmosfeer, zoals koolstofdioxide (CO₂), waterdamp (H₂O) en methaan (CH₄) zijn net zo belangrijk voor ons bestaan als zuurstof.

Het **natuurlijk broeikaseffect** zorgt ervoor dat de gemiddelde temperatuur op aarde 15°C bedraagt. Zonder broeikaseffect zou het te koud zijn om te overleven op onze planeet (ongeveer -18°C).

Maar **de mens** is wel verantwoordelijk voor de toename van broeikasgassen, onder andere door het massale verbruik van fossiele brandstoffen. Die verhoogde concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer versterkt het natuurlijk broeikaseffect en veroorzaakt de **klimaatopwarming**.

HET EARTH-HOURSPEL

IEMAND VAN JULLIE GROEP KRIJGT 30 SECONDEN OM HET OPgegeven woord te beschrijven en dat **ZONDER DE VERBODEN WOORDEN TE GEBRUIKEN.**

Jullie krijgen een punt als je ploeg het woord kan raden. Als de tijd om is, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om het woord te laten raden.

(Geef de kaart aan de persoon van de groep die het woord gaat beschrijven voor zijn ploeg. Een kandidaat van een andere ploeg kijkt mee om na te gaan dat hij/zij de verboden woorden niet gebruikt).

© Luo Shaoyang

Autodelen

Verboden woorden:

Auto

Cambio

Delen

Samen

Wagen

Wist je dat?

AUTODELEN WORDT STEEDS POPULAIRDER!
ER BESTAAN VERSCHILLENDE OPTIES, SOMS
AANGEBODEN DOOR PARTICULIEREN, SOMS ALS
BETALENDE DIENST. MEER INFO OP O.A.

WWW.AUTODELEN.NET EN WWW.CAMBIO.BE.

HET EARTH-HOURSPEL

HOEVEEL KG AFVAL (ALLE SOORTEN AFVAL SAMEN) WORDT ER ELK JAAR GEPRODUCEERD DOOR DE GEMIDDELDE BELG.

Alle ploegen spelen

Elke ploeg schrijft een cijfer op een blad. De ploeg die het juiste antwoord het dichtst benadert, krijgt een punt.

ANTWOORD:

500 kg/jaar

Sinds begin jaren 2000 is de hoeveelheid afval gestabiliseerd rond 500 kg per inwoner per jaar. Voor heel België betekent dat elk jaar 4 678 684 ton afval die verwerkt moet worden!

Wist je dat?

WIJ BELGEN ZIJN KAMPIOEN IN SORTEREN, WAT AL FANTASTISCH IS! MAAR NOG BETER IS OM GEWOON ZOVEEL MOGELIJK AFVAL TE VERMIJDEN. DAT KAN DOOR BIJV. TE KIEZEN VOOR PRODUCTEN MET MINDER VERPAKKING, NIET IN ELKE WINKEL EEN PLASTIC ZAK AAN TE NEMEN...

HET EARTH-HOURSPEL

BESCHRIJF DE AARDE OVER 50 JAAR! **JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM JE VISIE TE BESCHRIJVEN.**

Jullie krijgen vooraf 30 seconden bedenktijd. De andere ploegen stemmen daarna of ze overtuigd zijn door jullie toelichting.

Jullie krijgen een punt voor elke ploeg die overtuigd is.

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE PLOEG MOET GEDURENDE 1 À 3 MINUTEN EEN VERHAAL IMPROVISEREN. IK GA TWEE WOORDEN IN HET OOR VAN TWEE SPELERS FLUISTEREN.

Zij moeten die woorden in het verhaal gebruiken, zonder dat vooraf aan te kondigen en zonder dat het verhaal zijn betekenis verliest.

Woorden voor de eerste speler:

- Koelkast A+++
- Zeemeeuw

Woorden voor de tweede speler:

- Aardbei
- Walvis

Jullie krijgen vooraf 30 seconden bedenktijd.

De ploeg krijgt een punt als alle woorden gebruikt zijn in het verhaal en een punt extra als de andere ploegen het verhaal leuk vonden.

HET EARTH-HOURSPEL

Alle ploegen spelen

EÉN BROK ENERGIE!
IEDEREEN GAAT IN EEN KRING STAAN EN IS EEN KAARS. IN DE PLOEG DIE AAN DE BEURT IS, WORDT ÉÉN PERSOON AANGEDUID DIE DE LICHTMEESTER IS EN IN HET MIDDEN GAAT STAAN.

Wanneer de lichtmeester een persoon/kaars aanduidt en **'licht!'** roept, steekt die de handen recht boven het hoofd om een vlam uit te beelden. De spelers links en rechts moeten een arm opsteken om het licht uit te beelden: de linkerarm en naar links voor de persoon links van de kaars en de rechterarm en naar rechts voor de speler aan de rechterkant.

Een speler die een verkeerd gebaar maakt, wordt uitgeschakeld en moet de kring verlaten. Hij of zij moet een punt afstaan aan de ploeg van de lichtmeester.

Speel gedurende drie minuten (of tot je er genoeg van hebt).

© pixabay.com

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle
ploegen spelen

De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5 gegooid, moeten de ploegen allemaal met de ogen toe/ geblinddoekt tekenen!

Teken:

Fietspad

Wist je dat?

IN VLAANDEREN EN BRUSSEL BESTAAN ER HEEL WAT
VERENIGINGEN DIE PROBEREN HET LEVEN VAN DE FIETSERS
AANGENAMER TE MAKEN. AARZEL NIET OM BIJ HEN AAN
TE KLOPPEN EN GEBRUIK TE MAKEN VAN HUN DIENSTEN EN
ADVIES. VOORBEELDEN ZIJN
DE FIETSERSBOND (WWW.FIETSERSBOND.BE)
EN PROVELO (WWW.PROVELO.ORG).

HET EARTH-HOURSPEL

EEN TRADITIONELE GLOEILAMP PRODUCEERT:

- 5% licht en 95% warmte
- 50% licht en 50% warmte
- 95% licht en 5% warmte

ANTWOORD:

5% licht en 95% warmte.

Jullie krijgen een punt indien goed geantwoord. Zo niet, dan krijgt de volgende ploeg nog een kans om juist te antwoorden en het punt te winnen.

ER IS DUS EEN ZEER GOEDE REDEN WAAROM JE (BIJNA)
GEEN GLOEILAMPEN MEER IN DE WINKEL VINDT!
JE VERVANGT DAN OOK BEST JE OUDE GLOEILAMPEN
DOOR

**SPAARLAMPEN OF
LEDLAMPEN,**

DIE HEEL WAT EFFICIËNTER ZIJN EN DUS OOK MINDER
ENERGIE VERBRUIKEN!

HET EARTH-HOURSPEL

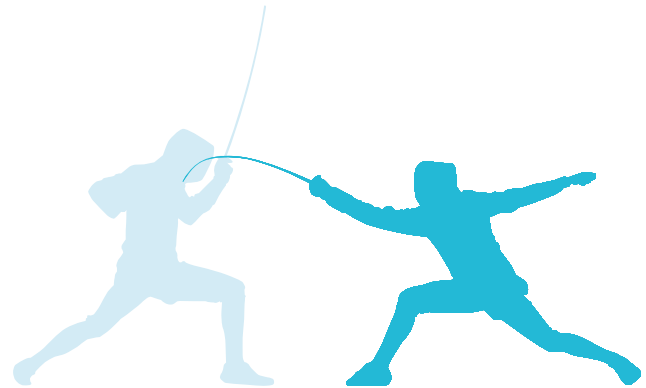

JULLIE PLOEG MOET EEN PLOEG NAAR KEUZE UITDAGEN.

Jullie ploeg mag de uitdaging verzinnen en ook het aantal punten dat jullie inzetten. De ploeg die de uitdaging wint, krijgt het vastgelegde aantal punten van de verliezende ploeg.

Voorbeelden van uitdagingen:

- Duel voor 5 punten: welke ploeg kan het snelst 20 kaarsen uitblazen?
- Duel voor 3 punten: welke ploeg kan het meeste kaarsen aansteken met één lucifer?
- ...

WAT IS GEOTHERMIE ?

- Het middelpunt van de aarde
- De wetenschap die de aardwarmte bestudeert en de technologie die daarvan gebruik wil maken
- Een milieuvriendelijke manier om koffie warm te houden met een thermos

ANTWOORD:

De wetenschap die de aardwarmte bestudeert en de technologie die daarvan gebruik wil maken.

Jullie krijgen een punt indien goed geantwoord. Zo niet, dan krijgt de volgende ploeg nog een kans om juist te antwoorden en het punt te winnen.

Wist je dat?

IN DE OUDHEID GEBRUIKTEN DE ROMEINEN DE WARMTE ONDER DE AARDKORST OM GEBOUWEN EN WATER TE VERWARMEN, MAAR WIJ HEBBEN PAS RECENTELIJK DIE MOGELIJKHEDEN OPNIEUW ONTDEKT.

WARMTEPOMPEN DIE GEBRUIK MAKEN VAN DE WARMTE VAN DE BODEM OM WONINGEN TE VERWARMEN, ZIJN EEN VOORBEELD VAN EEN MODERNE TOEPASSING VAN GEOTHERMIE.

HET EARTH-HOURSPEL

WAAROM WORDEN OLIE, GAS EN STEENKOOL 'FOSSIELE BRANDSTOFFEN' GENOEMD?

- Omdat het stoffen zijn die zijn ontstaan uit de resten van planten en dieren die miljoenen jaren geleden hebben geleefd
- Omdat het energiebronnen zijn die worden gebruikt door oude mensen
- Omdat je die stoffen diep in de aarde vindt

Jullie krijgen een punt indien goed geantwoord. Zo niet, dan krijgt de volgende ploeg nog een kans om juist te antwoorden en het punt te winnen.

ANTWOORD:

Omdat het stoffen zijn die zijn ontstaan uit de resten van planten en dieren die miljoenen jaren geleden hebben geleefd.

Wist je dat?

FOSSIELE BRANDSTOFFEN ZIJN NIET-HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN, WANT HET ZOU MILJOENEN JAREN DUREN OM ZE OP NATUURLIJKE WIJZE WEER TE LATEN ONTSTAAN. HUN UITPUTTING IS DUS ONVERMIJDELIJK EN BOVENDIEN VEROORZAAKT DE ONTGINNING EN HET VERBRUIK VAN DIE BRANDSTOFFEN ALLERLEI MILIEUPROBLEMEN (ONDER ANDERE DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN MET DE OPWARMING VAN DE AARDE ALS GEVOLG).

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle
ploegen spelen

Wist je dat?

De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5 gegooid, moeten de ploegen allemaal met de linkerhand tekenen! (voor linkshandigen met de rechterhand)

Teken:

Elektrische auto

DE TRANSPORTSECTOR IS VERANTWOORDELIJK VOOR ONGEVEER
ÉÉN VIERDE VAN DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN DIE TE
MAKEN HEBBEN MET ENERGIE EN IS BIJNA VOLLEDIG (95%)
AFHANKELIJK VAN OLIE.

DE ELEKTRISCHE AUTO KAN IN DE TOEKOMST BIJDAGEN AAN DE
OPLOSSINGEN VOOR DE KLIMAATVERANDERING EN HET SCHAARSER
WORDEN VAN OLIE.

HET EARTH-HOURSPEL

IEMAND VAN JULLIE GROEP KRIJGT 30 SECONDEN OM HET OPGEGEVEN WOORD TE BESCHRIJVEN EN DAT **ZONDER DE VERBODEN WOORDEN TE GEBRUIKEN.**

Jullie krijgen een punt als je ploeg het woord kan raden. Als de tijd om is, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om het woord te laten raden.

(Geef de kaart aan de persoon van de groep die het woord gaat beschrijven voor zijn ploeg. Een kandidaat van een andere ploeg kijkt mee om na te gaan dat hij/zij de verboden woorden niet gebruikt).

Kernenergie

Verboden woorden:

Kerncentrale
Koeltoren
Reactor
Uranium

© Global Warming Images/WWF-Canon

Wist je dat?

SOMMIGEN ZIEN KERNENERGIE ALS EEN DEEL VAN DE OPLOSSING VOOR DE ENERGIECRISIS. ZIJ LEVERT STROOM OP GROTE SCHAAL MET WEINIG UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN, HOEWEL DE ONTGINNING EN VERRIJKING VAN URANIUM HEEL ENERGIE-INTENSIEF ZIJN. WE KUNNEN OOK NIET VOORBIJ AAN DE REALITEIT DAT **KERNSPLITSING GEVAARLIJK AFVAL OPLEVERT DAT DUIZENDEN JAREN LANG BIJZONDER GIFTIG BLIJFT EN DAT WE DIT AFVAL OP GEEN ENKELE PLAATS OP AARDE ZONDER GEVAAR KUNNEN OPSLAAN!**

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM TE VERTELLEN WAT JE OVER EEN GEGEVEN ONDERWERP WEET.

Jullie winnen één punt voor elk woord uit de lijst dat jullie kunnen raden.

Als er na één minuut nog woorden niet geraden zijn, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om de ontbrekende woorden te zoeken.

Wat weet je over:

Kyoto

- protocol
- industrielanden
- broeikasgassen
- internationaal klimaatverdrag

Wist je dat?

IN 1997 WERD INTERNATIONAAL HET KYOTOPROTOCOL GOEDGEKEURD. HIERIN WERDEN VERBINTENISSEN OPGENOMEN VOOR DE INDUSTRIELANDEN EN DE LANDEN MET EEN ECONOMIE IN OVERGANG. ZO MOESTEN DE INDUSTRIELANDEN TEGEN 2012 SAMEN 5% MINDER BROEIKASGASSEN UITSTOTEN DAN IN 1990.

HET KYOTOPROTOCOL IS AFLOPEN EIND 2012, MAAR IS HET VERLENGD TOT 2020. MAAR DE LANDEN DIE IN DE VERLENGING STAPTEN ZIJN MAAR GOED VOOR 15% VAN DE WERELDWIJDE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN. ZO HEBBEN DE VS HET PROTOCOL NOG STEEDS NIET BEKRACHTIGD EN ZIJN GROEILANDEN ALS CHINA EN INDIA NIET GEBONDEN AAN REDUCTIEDOELSTELLINGEN.

ER IS DUS DRINGEND NOOD AAN EEN

GLOBAL, BINDEND EN RECHTVAARDIG

VERDRAG DAT ERIN MOET SLAGEN DE STERKE EMISSIEREDUCTIES (80 TOT 95% TEGEN 2050) TE BEREIKEN DIE NODIG ZIJN OM DE KLIMAATVERANDERING BINNEN TE PERKEN TE HOUDEN.

HOEVEEL VAN DE ZEVEN GOUDEN REGELS VOOR EEN ECOLOGISCHE RIJSTIJL KUNNEN JULLIE BINNEN DE MINUUT OPSOMMEN?

Onder ECOdriving verstaan we een rijstijl waarmee je brandstof kan besparen. Dat betekent dus ook minder CO₂-uitstoot, minder vaak naar de pomp en dikwijls ook een veiligere rijstijl. Iedereen gelukkig dus.

Elk goed antwoord is goed voor een punt. De volgende ploeg krijgt een halve minuut om de ontbrekende antwoorden te vinden.

ANTWOORD:

1. De snelheid beperken / Niet te snel rijden
2. Op tijd naar een hogere versnelling schakelen, vóór het toerental te hoog wordt
3. Zoveel mogelijk tegen een constante snelheid rijden
4. Zoveel mogelijk met een laag toerental rijden bij een zo hoog mogelijke versnelling

5. Preventief rijden en anticiperen (om niet op het laatste moment te moeten remmen en versnellen)
6. Regelmatig de bandenspanning controleren
7. De motor uitschakelen tijdens korte stops

Wist je dat?

ER ZIJN HEEL WAT BEDRIJVEN DIE HUN WERKNEMERS OP EEN CURSUS ECODRIVEN STUREN. NIET GEK ALS JE WEET DAT OVERSCHAKELEN NAAR ECODRIVEN (AFHANKELIJK VAN JE RIJSTIJL ERVOOR EN HET TYPE VAN TRAJECT)

**TOT 20% MINDER VERBRUIK
KAN LEIDEN!**

HET EARTH-HOURSPEL

IEMAND VAN JULLIE GROEP KRIJGT 30 SECONDEN OM HET OPGEGEVEN WOORD TE BESCHRIJVEN EN DAT **ZONDER DE VERBODEN WOORDEN TE GEBRUIKEN.**

Jullie krijgen een punt als je ploeg het woord kan raden. Als de tijd om is, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om het woord te laten raden.

(Geef de kaart aan de persoon van de groep die het woord gaat beschrijven voor zijn ploeg. Een kandidaat van een andere ploeg kijkt mee om na te gaan dat hij/zij de verboden woorden niet gebruikt).

Olie

Verboden woorden:

Fossiel
Brandstof
Zwart
Motor

© pixabay.com

HET EARTH-HOURSPEL

IEMAND VAN JULLIE GROEP KRIJGT 30 SECONDEN OM HET OPGEGEVEN WOORD TE BESCHRIJVEN EN DAT **ZONDER DE VERBODEN WOORDEN TE GEBRUIKEN.**

Jullie krijgen een punt als je ploeg het woord kan raden. Als de tijd om is, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om het woord te laten raden.

(Geef de kaart aan de persoon van de groep die het woord gaat beschrijven voor zijn ploeg. Een kandidaat van een andere ploeg kijkt mee om na te gaan dat hij/zij de verboden woorden niet gebruikt).

Elektriciteit

Verboden woorden:

Licht
Centrale
Stopcontact
Stroom

© Brent Stirton/Getty Images/WWF-UK

Wist je dat?

VOOR DE MEESTEN ONDER ONS IS ELEKTRICITEIT IETS VANZELFSPREKEND DAT UIT HET STOPCONTACT KOMT, MAAR BIJNA ÉÉN VIERDE VAN DE WERELDBEVOLKING HEEFT NOG ALTIJD GEEN TOEGANG TOT BETROUWBARE ELEKTRICITEIT. DAARDOOR HEBBEN ZE VEEL MINDER KANS OP ONDERWIJS EN EEN BESTAANSINKOMEN. DOOR DE STIJGENDE ENERGIEPRIJZEN WORDEN DE ARMSTE BEVOLKINGSGROEPEN NOG ALTIJD UITGESLOTEN.

HET EARTH-HOURSPEL

VOOR HOEVEEL GEZINEN KAN ÉÉN WINDMOLEN VAN 2MW ELEKTRICITEIT LEVEREN?

Alle ploegen spelen

We gaan er vanuit dat de molen 2000 uren per jaar (is dus $\frac{1}{4}$ van de tijd) op volle capaciteit werkt en dus 4000 MWh/jaar levert.

Als je dan weet dat het verbruik van elektriciteit van een gemiddeld gezin ongeveer 3500 kWh per jaar bedraagt, dan is het een kwestie van snel rekenen.

Elke ploeg schrijft een cijfer op een blad. De ploeg die het juiste antwoord het dichtst benadert, krijgt een punt.

ANTWOORD:

Aan deze voorwaarden zal de molen van 2 MW voor **1143 gezinnen** elektriciteit leveren (4000 MWh of 4 000 000 kWh/3500 kWh).

Een groot deel van de windturbines op land hebben een vermogen tussen de 2 en 3 megawatt (MW). Drie van deze molens zijn voldoende om een gemiddeld dorp van 8000 inwoners van elektriciteit te voorzien.

kWh ?

ONS ELEKTRICITEITSVERBRUIK WORDT UITGEDRUKT IN KILOWATTUUR (KWH). DAT IS DE ENERGIE DIE OP ÉÉN UUR WORDT VERBRUIKT DOOR EEN TOESTEL MET EEN VERMOGEN VAN 1000 WATT (1 KW).

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM TE VERTELLEN WAT JE OVER EEN GEGEVEN ONDERWERP WEET.

Jullie winnen één punt voor elk woord uit de lijst dat jullie kunnen raden.

Als er na één minuut nog woorden niet geraden zijn, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om de ontbrekende woorden te zoeken.

Wat weet je over:

Methaan

- Broeikasgas
- Veeteelt/runderen
- Boeren en scheten laten
- Permafrost

Wist je dat?

METHAAN IS ALS BROEIKASGAS 21 KEER KRACHTIGER DAN CO₂. METHAAN KOMT VRIJ BIJ DE ONTGINNING VAN AARDOLIE EN GAS. VERDER WORDT METHAAN GEVORMD BIJ EEN ONVOLLEDIGE VERBRANDING OF DOOR GISTING VAN ORGANISCH MATERIAAL ZOALS OP STORTPLAATSEN EN IN WATERRIJKE GEBIEDEN. BIJ HERKAUWERS (KOEIEN, SCHAPEN, GEITEN ...) GIST HET VOEDSEL DAT ZE ETEN IN HUN MAAG EN DAARBIJ WORDT METHAAN GEVORMD. METHAAN KOMT DUS OOK IN GROTE MATE VRIJ ALS BIJPRODUCT IN DE VEETEELT.

WETENSCHAPPERS WAARSCHUWEN OOK VOOR DE ONTDOOING VAN GROTE PERMAFROSTGEBIEDEN (GEBIEDEN WAAR DE BODEM CONSTANT BEVROREN IS). BIJ DIT PROCES ZULLEN GROTE HOEVEELHEDEN **METHAANGAS** IN DE ATMOSFEER TERECHT KOMEN, WAT DE **KLIMAATVERANDERING NOG ZOU VERSTERKEN.**

HET EARTH-HOURSPEL

IEMAND VAN JULLIE GROEP KRIJGT 30 SECONDEN OM HET OPGEGEVEN WOORD TE BESCHRIJVEN EN DAT **ZONDER DE VERBODEN WOORDEN TE GEBRUIKEN.**

Jullie krijgen een punt als je ploeg het woord kan raden. Als de tijd om is, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om het woord te laten raden.

(Geef de kaart aan de persoon van de groep die het woord gaat beschrijven voor zijn ploeg. Een kandidaat van een andere ploeg kijkt mee om na te gaan dat hij/zij de verboden woorden niet gebruikt).

Windmolen

Verboden woorden:

Wind
Molen
Wieken
Waaien
Zee

© Global Warming Images/WWF-Canon

Wist je dat?

WINDENERGIE HEEFT HET POTENTIEEL OM
5 TOT 15 KEER
MEER ENERGIE
TE PRODUCEREN DAN DE HELE
WERELD NODIG HEEFT.

HET EARTH-HOURSPEL

IEMAND VAN JULLIE GROEP KRIJGT 30 SECONDEN OM HET OPGEGEVEN WOORD TE BESCHRIJVEN EN DAT **ZONDER DE VERBODEN WOORDEN TE GEBRUIKEN.**

Jullie krijgen een punt als je ploeg het woord kan raden. Als de tijd om is, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om het woord te laten raden.

(Geef de kaart aan de persoon van de groep die het woord gaat beschrijven voor zijn ploeg. Een kandidaat van een andere ploeg kijkt mee om na te gaan dat hij/zij de verboden woorden niet gebruikt).

Radiator

Verboden woorden:

Verwarmen / verwarming

Thermostaat

Temperatuur

Koud

HET EARTH-HOURSPEL

WELKE ZIJN DE DRIE FACTOREN DIE BIJDAGEN AAN DE STIJGING VAN DE ZEESPIEGEL?

- Het smelten van de ijsbergen
- De thermische uitzetting van de oceanen
- Vaker voorkomende overstromingen
- Het smelten van de gletsjers op het land
- De ontbossing
- Het smelten van de ijskap in Groenland en Antarctica

Jullie krijgen een punt indien jullie de drie antwoorden vinden. Zo niet, dan krijgt de volgende ploeg nog een kans om juist te antwoorden en het punt te winnen.

ANTWOORD:

De drie factoren die verantwoordelijk zijn voor de stijging van de zeespiegel zijn de thermische uitzetting van de oceanen (warm water neemt meer plaats in dan koud water) en het smelten van de gletsjers op het land en van de ijskap in Groenland en Antarctica.

Test het uit

HET SMELTEN VAN DRIJVEND IJS (PAKIJS, IJSBERGEN, ...) HEEFT GEEN INVLOED OP HET NIVEAU VAN DE ZEESPIEGEL. DAT KUN JE CONTROLEREN MET EEN EENVOUDIG PROEFJE: NEEM EEN GLAS DAT TOT AAN DE RAND IS GEVULD MET WATER WAARIN IJSBLOKJES DRIJVEN. ALS DE IJSBLOKJES SMELTEN, ZAL HET GLAS NIET OVERLOPEN!

HET EARTH-HOURSPEL

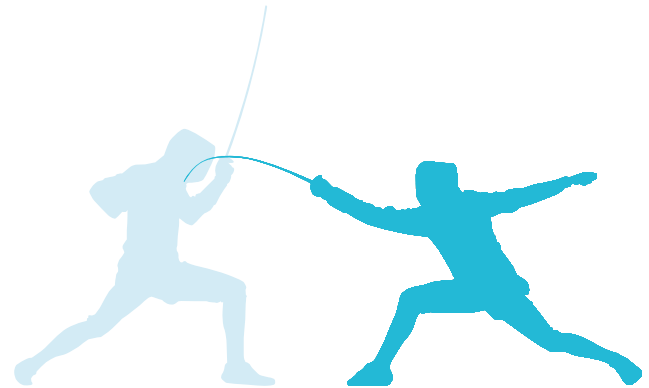

JULLIE PLOEG MOET EEN PLOEG NAAR KEUZE UITDAGEN.

Jullie ploeg mag de uitdaging verzinnen en ook het aantal punten dat jullie inzetten. De ploeg die de uitdaging wint, krijgt het vastgelegde aantal punten van de verliezende ploeg.

Voorbeelden van uitdagingen:

- Duel voor 5 punten: welke ploeg kan het snelst 20 kaarsen uitblazen?
- Duel voor 3 punten: welke ploeg kan het meeste kaarsen aansteken met één lucifer?
- ...

HET EARTH-HOURSPEL

IK GEEF EEN WOORD. ALLE PLOEGEN MOETEN DENKEN AAN BESTAANDE LIEDJES WAAR DIT WOORD IN VOORKOMT.

Alle ploegen spelen

Als ik een ploeg aanwijs, moet die een stuk van dat liedje zingen. Daarna wijs ik een andere ploeg aan. Je mag nooit een liedje zingen dat al aan de beurt is geweest. De ploeg die na tien seconden geen nieuw liedje meer vindt, is uitgeschakeld.

(De persoon die deze kaart leest, leidt deze spelronde)

Woord: zon

(mag ook in een andere taal)

© Earth Hour Global

De ploeg die als voorlaatste afvalt, krijgt 2 punten. De ploeg die overblijft, krijgt er 3.

WELKE ZIJN DE GEVOLGEN VAN DE KLIMAATVERANDERING? ER ZIJN MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK.

- Extreme weerfenomenen nemen toe
- De seizoenen worden minder stabiel
- De zeespiegel stijgt
- De gletsjers smelten massaal

Jullie krijgen een punt indien jullie alle juiste antwoorden vinden. Zo niet, dan krijgt de volgende ploeg nog een kans om juist te antwoorden en het punt te winnen.

ANTWOORD:

De vier bovenstaande gevolgen!

- **Extreme weerfenomenen** als stormen, periodes van droogte, overvloedige neerslag... komen steeds vaker voor.

- **De seizoenen worden steeds minder stabiel**, wat onder andere gevolgen heeft voor de flora en de fauna en voor de landbouw.
- **De zeespiegel stijgt** en dat vormt een bedreiging voor miljoenen mensen die dicht bij de kust wonen.
- **De gletsjers smelten massaal** en dat brengt de watervoorziening voor grote aantallen mensen in gevaar.

Wist je dat?

DE BIODIVERSITEIT STAAT VANDAAG AL ONDER DRUK:
VERVUILING, ONTBOSSING, VERLIES VAN HABITAT,
OVERBEVISSING ... DOOR DE KLIMAATVERANDERING ZULLEN
VEEL SOORTEN NOG MOEILIJKER KUNNEN OVERLEVEN.

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM DE GROOTSTE CARNIVOOR
TE OVERTUIGEN OM DEEL TE NEMEN AAN DE CAMPAGNE
'DONDERDAG VEGGIEDAG' EN DUS ÉÉN DAG PER WEEK GEEN
VLEES TE ETEN.**

Jullie krijgen vooraf 30 seconden bedenktijd. De andere ploegen stemmen daarna of ze overtuigd zijn door jullie toelichting.

Jullie krijgen een punt voor elke ploeg die overtuigd is.

© Global Warming Images/WWF-Canon

Wist je dat?

DE VLEESINDUSTRIE IS VERANTWOORDELIJK
VOOR

**18% VAN DE WERELDWIJDE
UITSTOOT VAN
BROEIKASGASSEN.**

MINDER VLEES ETEN KAN ONZE MILIEU-IMPACT
DUS AANZIENLIJK DOEN DALEN.

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle ploegen spelen

De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5 gegooit, moeten de ploegen allemaal met de ogen toe/geblinddoekt tekenen!

Teken:

Kernafval

Wist je dat?

HOOG RADIOACTIEF AFVAL UIT KERNCENTRALES
LEGT VOOR DUIZENDEN JAREN EEN HYPOTHEEK
OP DE GEZONDHEID EN HET WELZIJN VAN DE
TOEKOMSTIGE GENERATIES.
MEER INFORMATIE OP WWW.STOP-AND-GO.BE.

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM TE VERTELLEN WAT JE OVER EEN GEGEVEN ONDERWERP WEET.

Jullie winnen één punt voor elk woord uit de lijst dat jullie kunnen raden.

Als er na één minuut nog woorden niet geraden zijn, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om de ontbrekende woorden te zoeken.

Wat weet je over:

Klimaatverandering

- Versterkt broeikaseffect
- CO₂
- Veroorzaakt door activiteiten van de mens
- Fossiele brandstoffen

© Paul Nicklen/National Geographic Stock/WWF-Canada

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM MENSEN TE OVERTUIGEN OM DE FIETS TE NEMEN OF TE STAPPEN VOOR VERPLAATSINGEN VAN MINDER DAN 3 KM.

Jullie krijgen vooraf 30 seconden bedenktijd. De andere ploegen stemmen daarna of ze overtuigd zijn door jullie toelichting.

Jullie krijgen een punt voor elke ploeg die overtuigd is.

© WWF Canon/Fernando Zarur

HET EARTH-HOURSPEL

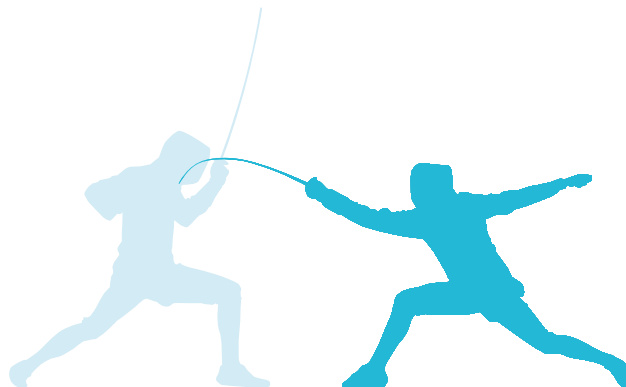
UITDAGING

JULLIE PLOEG MOET EEN PLOEG NAAR KEUZE UITDAGEN.

Jullie ploeg mag de uitdaging verzinnen en ook het aantal punten dat jullie inzetten. De ploeg die de uitdaging wint, krijgt het vastgelegde aantal punten van de verliezende ploeg.

Voorbeelden van uitdagingen:

- Duel voor 5 punten: welke ploeg kan het snelst 20 kaarsen uitblazen?
- Duel voor 3 punten: welke ploeg kan het meeste kaarsen aansteken met één lucifer?
- ...

HET EARTH-HOURSPEL

IK GEEF EEN WOORD. ALLE PLOEGEN MOETEN DENKEN AAN BESTAANDE LIEDJES WAAR DIT WOORD IN VOORKOMT.

Alle ploegen spelen

Als ik een ploeg aanwijs, moet die een stuk van dat liedje zingen. Daarna wijs ik een andere ploeg aan. Je mag nooit een liedje zingen dat al aan de beurt is geweest. De ploeg die na tien seconden geen nieuw liedje meer vindt, is uitgeschakeld.

(De persoon die deze kaart leest, leidt deze spelronde)

Woord: zee

(mag ook in een andere taal)

© Earth Hour Global

De ploeg die als voorlaatste afvalt, krijgt 2 punten. De ploeg die overblijft, krijgt er 3.

HET EARTH-HOURSPEL

WAT ZOU JIJ ALS EERSTE DOEN ALS JE MINISTER VAN LEEFMILIEU ZOU ZIJN?

Jullie krijgen één minuut om je acties als minister van Leefmilieu voor te stellen (ervan uitgaande dat je alle macht hebt). Jullie krijgen vooraf 30 seconden bedenktijd.

De andere ploegen stemmen daarna of ze overtuigd zijn door jullie toelichting. Jullie krijgen een punt voor elke ploeg die overtuigd is.

HET EARTH-HOURSPEL

Alle ploegen spelen

DE PLOEG DIE DEZE KAART HEEFT GETROKKEN, BEGINT DOOR DE VOLGENDE ZIN AAN TE VULLEN: OM MINDER ENERGIE TE VERBRUIKEN, GA IK...

Bv: Om minder energie te verbruiken, ga ik het dak isoleren.

De volgende ploeg herhaalt de zin met het antwoord van de eerste ploeg en voegt er zijn eigen antwoord aan toe.

Bv: Om minder energie te verbruiken, ga ik het dak isoleren en minder vlees eten.

Enzovoort.

De zinnen moeten in de juiste volgorde worden vermeld!

- De ploeg die zich vergist (door zinnen te vergeten of door de volgorde te veranderen), is uitgeschakeld.
- Het spel gaat door tot er maar één ploeg overblijft.
- De ploeg die als voorlaatste afvalt, krijgt 2 punten en de ploeg die als laatste overblijft, krijgt er 3.

© Adam Oswel/WWF-Canon

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle
ploegen spelen

De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5 gegooid, moeten de ploegen allemaal met de ogen toe/ geblinddoekt tekenen!

Teken:

Getij

Wist je dat?

**HET IS MOGELIJK OM GEBRUIK TE MAKEN VAN
DE GETIJDEN OM ENERGIE TE PRODUCEREN!**

KORT SAMENGEVAT: DIE ENERGIE KOMT VOORT UIT DE
BEWEGINGEN VAN HET WATER ALS GEVOLG VAN DE GETIJDEN.
HET VERSCHIL IN HOOGTE TUSSEN HOOG EN LAAG TIJ KAN OP
SOMMIGE PLAATSEN OP AARDE OPLOPEN TOT ENKELE METERS.
HET STIJGENDE WATER KAN DUS WORDEN OPGEHOUDEN MET EEN
DAM. BIJ LAAG TIJ STROOMT HET WATER DAN WEER NAAR ZEE
VIA TURBINES DIE ENERGIE PRODUCEREN.

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM ZOVEEL MOGELIJK WOORDEN UIT DE ONDERSTAANDE LIJST UIT TE BEELDEN EN TE LADEN RADEN DOOR JE PLOEG. GELUID MAKEN IS NIET TOEGESTAAN. DEEL HET THEMA MEE: **HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN**

Gooi de dobbelsteen:

- Als jullie 1, 3 of 5 gooien, dan beeldt één iemand van de groep uit.
- Als jullie 2, 4 of 6 gooien, kiest de ploeg een poppenspeler (die de marionet bedient) en een marionet. De poppenspeler laat de marionet bewegen.

Jullie krijgen een punt voor elk geraden woord.

Als de minuut verstreken is en er zijn nog woorden niet geraden, mag de volgende ploeg gedurende 30 seconden verder spelen.

Beeld uit:

- Wind
- Zon
- Biomassa
- Water
- Aardwarmte

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle
ploegen spelen

De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5 gegooid, moeten de ploegen allemaal met de linkerhand tekenen! (voor linkshandigen met de rechterhand)

Teken:

Thermostaat

Wist je dat?

DE THERMOSTAAT IS HET SYSTEEM DAT JE CENTRALE VERWARMING REGELT. MET DIT EENVOUDIGE INSTRUMENT KUN JE DE TEMPERAATUUR REGELEN VOLGENS DE UREN VAN DE DAG EN ZO HEEL WAT EURO'S EN ENERGIE BESPAREN.

**19 OF 20°C VOLSTAAT IN DE WOONKAMER,
IN DE SLAAPKAMER IS 16°C GENOEG
VOOR EEN GEZONDE NACHTRUST**

IN DE WOONRUIMTE KUN JE DE TEMPERAATUUR 'S NACHT LATEN DALEN TOT ONGEVEER 15°C (NIET VAN TOEPASSING VOOR VLOERVERWARMING).

HET EARTH-HOURSPEL

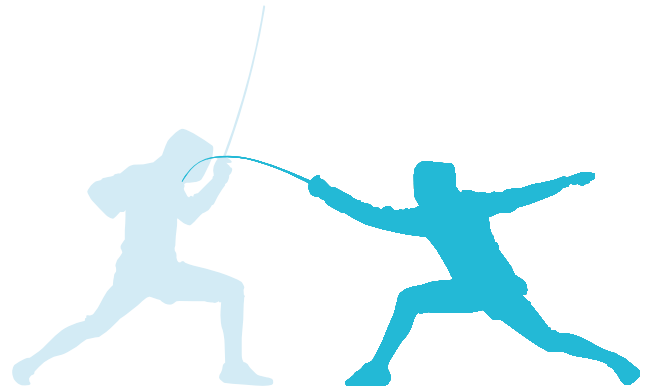

JULLIE PLOEG MOET EEN PLOEG NAAR KEUZE UITDAGEN.

Jullie ploeg mag de uitdaging verzinnen en ook het aantal punten dat jullie inzetten. De ploeg die de uitdaging wint, krijgt het vastgelegde aantal punten van de verliezende ploeg.

Voorbeelden van uitdagingen:

- Duel voor 5 punten: welke ploeg kan het snelst 20 kaarsen uitblazen?
- Duel voor 3 punten: welke ploeg kan het meeste kaarsen aansteken met één lucifer?
- ...

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM ZOVEEL MOGELIJK WOORDEN UIT DE ONDERSTAANDE LIJST UIT TE BEEDEN EN TE LADEN RADEN DOOR JE PLOEG. GELUID MAKEN IS NIET TOEGESTAAN. DEEL HET THEMA MEE: REEDS ZICHTBARE EN VOORSPELDE GEVOLGEN VAN DE KLIMAATVERANDERING

Gooi de dobbelsteen:

- Als jullie 1, 3 of 5 gooien, dan beeldt één iemand van de groep uit.
- Als jullie 2, 4 of 6 gooien, kiest de ploeg een poppenspeler (die de marionet bedient) en een marionet. De poppenspeler laat de marionet bewegen.

Jullie krijgen een punt voor elk geraden woord.

Als de minuut verstreken is en er zijn nog woorden niet geraden, mag de volgende ploeg gedurende 30 seconden verder spelen.

Beeld uit:

- Meer en intensere stormen
- Afsmelten van gletsjers
- Meer periodes van droogte
- Meer felle neerslag met als gevolg overstromingen
- Stijging van de zeespiegel

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle
ploegen spelen

Wist je dat?

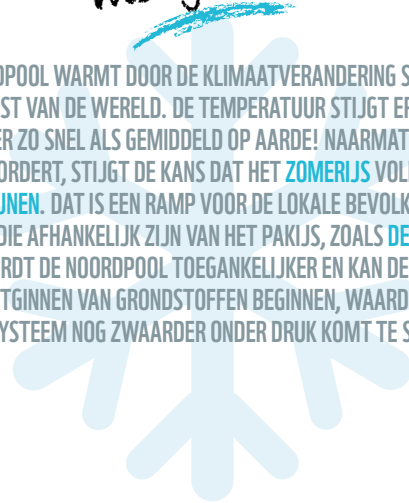
De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5 gegooid, moeten de ploegen allemaal met de linkerhand tekenen! (voor linkshandigen met de rechterhand)

Teken:

Noordpool

DE NOORDPOOL WARMT DOOR DE KLIMAATVERANDERING SNELLER OP DAN DE REST VAN DE WERELD. DE TEMPERATUUR STIJGT ER ONGEVEER TWEE KEER ZO SNEL ALS GEMIDDELD OP AARDE! NAARMATE DE 21STE EEUW VORDERT, STIJGT DE KANS DAT HET **ZOMERIJS** VOLLEDIG ZAL **VERDWIJNEN**. DAT IS EEN RAMP VOOR DE LOKALE BEVOLKING EN DE DIEREN DIE AFHANKELIJK ZIJN VAN HET PAKIJS, ZOALS **DE IJSBEER**. OOK WORDT DE NOORDPOOL TOEGANKELIJKER EN KAN DE RACE OM HET ONTGINNEN VAN GRONDSTOFFEN BEGINNEN, WAARDOOR HET ECOSYSTEEM NOG ZWAARDER ONDER DRUK KOMT TE STAAN.

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM ZOVEEL MOGELIJK WOORDEN UIT DE ONDERSTAANDE LIJST UIT TE BEELDEN EN TE LADEN RADEN DOOR JE PLOEG. GELUID MAKEN IS NIET TOEGESTAAN. DEEL HET THEMA MEE: MILIEUVRIENDELIJKE HANDELINGEN

Gooi de dobbelsteen:

- Als jullie 1, 3 of 5 gooien, dan beeldt één iemand van de groep uit.
- Als jullie 2, 4 of 6 gooien, kiest de ploeg een poppenspeler (die de marionet bedient) en een marionet. De poppenspeler laat de marionet bewegen.

Jullie krijgen een punt voor elk geraden woord.

Als de minuut verstreken is en er zijn nog woorden niet geraden, mag de volgende ploeg gedurende 30 seconden verder spelen.

Beeld uit:

- Het licht uitdoen
- Oude lampen vervangen door spaarlampen
- Toestellen in de waakstand volledig uitschakelen
- Met de fiets rijden
- De verwarming lager zetten

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM TE VERTELLEN WAT JE OVER EEN GEGEVEN ONDERWERP WEET.

Jullie winnen één punt voor elk woord uit de lijst dat jullie kunnen raden.

Als er na één minuut nog woorden niet geraden zijn, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om de ontbrekende woorden te zoeken.

Wat weet je over:

De ecologische voetafdruk

- Te groot
- Aarde/planeet
- Hectare
- Oppervlakte

Wist je dat?

WIJ ETEN, WONEN ERGENS, VERPLAATSEN ONS ... VOOR AL DEZE ACTIVITEITEN VERBRUIKEN WIJ NATUURLIJKE HULPBRONNEN.

DE ECOLOGISCHE VOETAFDRUK DRUKT

UIT HOEVEEL AARDOPPERVLAKTE ER NODIG IS OM DE HULPBRONNEN TE LEVEREN DIE WE NODIG HEBBEN OM ONZE LEVENSTIJL MOGELIJK TE MAKEN EN DAARNAAST HET AFVAL TE 'VERWERKEN' DAT VOORTKOMT UIT ONZE ACTIVITEITEN.

ELKE AARDBEWONER HEEFT RECHT OP 1,8 HA, DAT IS HET EERLIJKE AARDEAANDEEL. BELGIË SCOORT MET EEN GEMIDDELTE VOETAFDRUK VAN 7,1 HECTARE ERG SLECHT. WE LEVEN OP ZEER GROTE VOET EN DOEN ALSOF WE EEN EXTRA PLANEET TER BESCHIKING HEBBEN.

HET EARTH-HOURSPEL

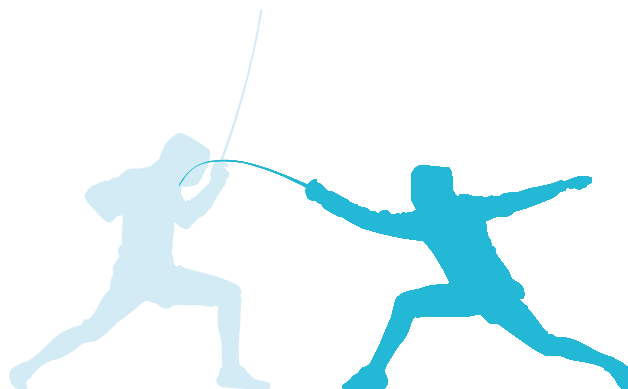
UITDAGING

JULLIE PLOEG MOET EEN PLOEG NAAR KEUZE UITDAGEN.

Jullie ploeg mag de uitdaging verzinnen en ook het aantal punten dat jullie inzetten. De ploeg die de uitdaging wint, krijgt het vastgelegde aantal punten van de verliezende ploeg.

Voorbeelden van uitdagingen:

- Duel voor 5 punten: welke ploeg kan het snelst 20 kaarsen uitblazen?
- Duel voor 3 punten: welke ploeg kan het meeste kaarsen aansteken met één lucifer?
- ...

© rudall30 - Fotolia.com

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM ZOVEEL MOGELIJK WOORDEN UIT DE ONDERSTAANDE LIJST UIT TE BEELDEN EN TE LADEN RADEN DOOR JE PLOEG. GELUID MAKEN IS NIET TOEGESTAAN. DEEL HET THEMA MEE: **BEDREIGDE DIERSOORTEN**

Gooi de dobbelsteen:

- Als jullie 1, 3 of 5 gooien, dan beeldt één iemand van de groep uit.
- Als jullie 2, 4 of 6 gooien, kiest de ploeg een poppenspeler (die de marionet bedient) en een marionet. De poppenspeler laat de marionet bewegen.

Jullie krijgen een punt voor elk geraden woord.

Als de minuut verstreken is en er zijn nog woorden niet geraden, mag de volgende ploeg gedurende 30 seconden verder spelen.

Beeld uit:

- Tijger
- Olifant
- Reuzenpanda
- Zeeschildpad
- Neushoorn

HET EARTH-HOURSPEL

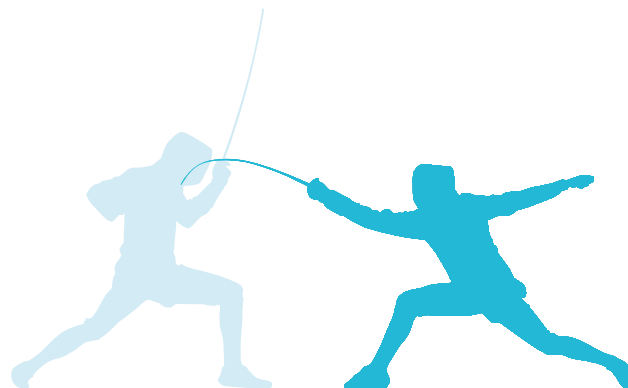
UITDAGING

JULLIE PLOEG MOET EEN PLOEG NAAR KEUZE UITDAGEN.

Jullie ploeg mag de uitdaging verzinnen en ook het aantal punten dat jullie inzetten. De ploeg die de uitdaging wint, krijgt het vastgelegde aantal punten van de verliezende ploeg.

Voorbeelden van uitdagingen:

- Duel voor 5 punten: welke ploeg kan het snelst 20 kaarsen uitblazen?
- Duel voor 3 punten: welke ploeg kan het meeste kaarsen aansteken met één lucifer?
- ...

HET EARTH-HOURSPEL

VERTEL GEDURENDE EÉN MINUUT EEN VERHAAL WAARIN DE VOLGENDE WOORDEN ELK MINSTENS TWEE KEER VOORKOMEN.

Na het verhaal zullen de andere groepen moeten raden welke de twee opgegeven woorden zijn. De andere ploegen mogen na het verhaal elk twee woorden geven die volgens hen verstop zitten in het verhaal.

- Als de andere groepen geen enkel woord raden krijgen jullie twee punten.
- Als de andere groepen één woord raden, krijgen jullie één punt.
- Als de andere groepen de twee woorden raden, krijgen jullie geen punten.

De groep(en) die een woord raden krijgen daar een punt voor.

Regenwoud
Muts

HET EARTH-HOURSPEL

Alle
ploegen spelen

LAND, LUCHT, WATER, VUUR IEDEREEN GAAT IN EEN KRING STAAN. EEN PERSOON VAN DE PLOEG DIE DE KAART HEeft GETROKKEN, GAAT IN HET MIDDEN VAN DE KRING STAAN.

Hij of zij is de meester van de vier natuurelementen en wijst een speler naar keuze aan en noemt een van de vier elementen:

land, lucht, water of vuur.

De aangeduide speler moet snel op de juiste manier reageren:

- bij het woord aarde moet hij of zij een dier noemen dat kruipt,
- bij lucht een dier dat vliegt,
- bij water een dier dat zwemt,
- bij het woord vuur moet de speler zwijgen.

Geen enkele dieren naam mag twee keer worden genoemd. De speler die een verkeerd antwoord geeft, moet een punt afstaan aan de ploeg van de meester der elementen en het spel verlaten.

Speel gedurende drie minuten (of tot je er genoeg van hebt).

HET EARTH-HOURSPEL

IK GEEF EEN WOORD. ALLE PLOEGEN MOETEN DENKEN AAN BESTAANDE LIEDJES WAAR DIT WOORD IN VOORKOMT.

Alle ploegen spelen

Als ik een ploeg aanwijs, moeten die een stuk van dat liedje zingen. Daarna wijs ik een andere ploeg aan. Je mag nooit een liedje zingen dat al aan de beurt is geweest. De ploeg die na tien seconden geen nieuw liedje meer vindt, is uitgeschakeld.

(De persoon die deze kaart leest, leidt deze spelronde)

Woord: wind

(mag ook in een andere taal)

© Earth Hour

De ploeg die als voorlaatste afvalt, krijgt 2 punten. De ploeg die overblijft, krijgt er 3.

HET EARTH-HOURSPEL

VERTEL GEDURENDE EÉN MINUUT EEN VERHAAL WAARIN DE VOLGENDE WOORDEN ELK MINSTENS TWEE KEER VOORKOMEN.

Na het verhaal zullen de andere groepen moeten raden welke de twee opgegeven woorden zijn. De andere ploegen mogen na het verhaal elk twee woorden geven die volgens hen verstop zitten in het verhaal.

- Als de andere groepen geen enkel woord raden krijgen jullie twee punten.
- Als de andere groepen één woord raden, krijgen jullie één punt.
- Als de andere groepen de twee woorden raden, krijgen jullie geen punten.

De groep(en) die een woord raden krijgen daar een punt voor.

Tijger
Thermometer

HET EARTH-HOURSPEL

VERTEL GEDURENDE EÉN MINUUT EEN VERHAAL WAARIN DE VOLGENDE WOORDEN ELK MINSTENS TWEE KEER VOORKOMEN.

Na het verhaal zullen de andere groepen moeten raden welke de twee opgegeven woorden zijn. De andere ploegen mogen na het verhaal elk twee woorden geven die volgens hen verstop zitten in het verhaal.

- Als de andere groepen geen enkel woord raden krijgen jullie twee punten.
- Als de andere groepen één woord raden, krijgen jullie één punt.
- Als de andere groepen de twee woorden raden, krijgen jullie geen punten.

De groep(en) die een woord raden krijgen daar een punt voor.

Schildpad
Zeeniveau

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM TE VERTELLEN WAT JE OVER EEN GEGEVEN ONDERWERP WEET.

Jullie winnen één punt voor elk woord uit de lijst dat jullie kunnen raden.

Als er na één minuut nog woorden niet geraden zijn, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om de ontbrekende woorden te zoeken.

Wat weet je over:

Kernenergie

- Uranium
- Nucleair afval/kernafval
- Kernramp
- Radioactiviteit

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM TE VERTELLEN WAT JE OVER **EEN GEGEVEN ONDERWERP** WEET.

Jullie winnen één punt voor elk woord uit de lijst dat jullie kunnen raden.

Als er na één minuut nog woorden niet geraden zijn, krijgt de volgende ploeg 30 seconden om de ontbrekende woorden te zoeken.

Wat weet je over:

WWF

- Een vereniging
- Bescherming van de natuur
- Logo = panda
- Internationaal/over de hele wereld

HET EARTH-HOURSPEL

JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM ZOVEEL MOGELIJK WOORDEN UIT DE ONDERSTAANDE LIJST UIT TE BEEDEN EN TE LADEN RADEN DOOR JE PLOEG. GELUID MAKEN IS NIET TOEGESTAAN. DEEL HET THEMA MEE: **ACTIVITEITEN DIE ENERGIE VERBRUIKEN**

Gooi de dobbelsteen:

- Als jullie 1, 3 of 5 gooien, dan beeldt één iemand van de groep uit.
- Als jullie 2, 4 of 6 gooien, kiest de ploeg een poppenspeler (die de marionet bedient) en een marionet. De poppenspeler laat de marionet bewegen.

Jullie krijgen een punt voor elk geraden woord.

Als de minuut verstreken is en er zijn nog woorden niet geraden, mag de volgende ploeg gedurende 30 seconden verder spelen.

Beeld uit:

- Koken
- Een bad nemen
- Muziek beluisteren
- Het vliegtuig nemen
- De computer gebruiken

HET EARTH-HOURSPEL

**JULLIE KRIJGEN ÉÉN MINUUT OM HET ONDERSTAANDE
WOORD TE TEKENEN EN TE LATEN RADEN DOOR JE PLOEG.
ER WORDT EEN TEKENAAR PER PLOEG AANGEDUID.**

Alle
ploegen spelen

De eerste ploeg die het woord raadt, krijgt een punt.

Iemand werpt de dobbelsteen. Word er 1, 3 of 5
gegooid, moeten de ploegen allemaal met de ogen toe/
geblinddoekt tekenen!

Teken:

Zonnepaneel

Wist je dat?

DE ZON IS EEN ONBEPERKTE BRON VAN ENERGIE DIE LICHT EN
WARMTE LEVERT. DOOR

**0,3% VAN DE OPPERVLAKTE VAN
DE WOESTIJN IN NOORD-AFRIKA**

TE BEDEKKEN MET ZONNEPANELEN, ZOU HET HELE EUROPESE
CONTINENT GENOEG ENERGIE HEBBEN.

**WWF WIL DAT ZONNE-ENERGIE TEGEN 2050 DE HELFT VAN AL
ONZE ELEKTRICITEIT LEVERT EN ZORGT VOOR DE HELFT VAN
DE VERWARMING VAN GEBOUWEN (BIJV. VIA HET SYSTEEM
VAN DE ZONNEBOILER).**

HET EARTH-HOURSPEL

VERTEL GEDURENDE ÉÉN MINUUT EEN VERHAAL WAARIN DE VOLGENDE WOORDEN ELK MINSTENS TWEE KEER VOORKOMEN.

Na het verhaal zullen de andere groepen moeten raden welke de twee opgegeven woorden zijn. De andere ploegen mogen na het verhaal elk twee woorden geven die volgens hen verstop zitten in het verhaal.

- Als de andere groepen geen enkel woord raden krijgen jullie twee punten.
- Als de andere groepen één woord raden, krijgen jullie één punt.
- Als de andere groepen de twee woorden raden, krijgen jullie geen punten.

De groep(en) die een woord raden krijgen daar een punt voor.

Zonnepaneel
Ijsbeer

COLOFON

Het Earth Hour Feestpakket is een uitgave van WWF-Vlaanderen, 2014.

Emile Jacquainlaan 90, 1000 Brussel
educatie@wwf.be - www.wwf.be

Alle rechten voorbehouden aan WWF. Het pandalogo en de initialen WWF zijn handelsmerken van WWF (World Wide Fund for Nature). Elke reproductie van teksten en beelden uit deze publicatie, gedeeltelijk of volledig, moet de bron vermelden.

Redactie: Caroline Steygers, Sara De Winter, Jan Vandermosten en Sarah Beelen
Vertaling: Lieve De Meyer

Lay-out: Page in extremis (www.inextremis.be)

Onze missie

Het verlies van biodiversiteit op aarde tegengaan en bouwen aan een toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur.

www.wwf.be